

кога имамъ и азъ умъ. Казва тоя, комуто са карать, че не слуша другите. *ib.* 46. Нещо ша да тя попитам, Ти на ум да ми научиш. *Д.* 46, 31—32. Освенъ това бае Христо бае и врачува—може би ще ма научи на умъ—разумъ (*уму-разуму*). *Л. Д.* 76 р. 181. Ахъ гиди умъ, чи умъ! Съ този си умъ стигнахъ азъ на този си халъ. *Зк.* 146. Като го видохъ (едно момиче), мила мале, умъ ми занесе,—, конъ ми утече, Соколъ ми литна, мила мале, Загаръ ми бѣга. *Ч.* 350. Тя е изгубила умътъ си. *З.* 34. Кога ми дочу майка ѣ, Отъ умотъ ке сѣ расниитъ. *М.* 185. Кога ъ виде, умотъ му зайде (*лишился чувствъ*) Отъ кула падна, на скеле удри. *ib.* 424. Е какво? Дойде ли ти умътъ въ главата? (*образумился ли ты?*). Ти одавна вече би трѣбало да направишъ така, а не да плашишъ и да ма псувашъ. *З.* 115. Кога дойде умотъ, си пойде кумотъ. *М. р.* 530 (*посл.*). Каковъ му е умб, таковъ му е и домб. *Пс.* 14, 320. „Сега е вече добро време да си дойдешъ на ума си“ (*образумиться*). *Л. Д.* 75 р. 139. Стига му уматъ за всичко (*онъ все понимаетъ*). *ib.* 70 р. 168. Това ся е съхранило и въ Българи тѣ да благославятъ и съвѣтуватъ млади тѣ: „Богъ да ти даде умъ сынко и разумъ“; и то ште му доди (*или стѣгне*) ума, ами кого ште намѣри (ума). *Б. С. р.* 16. **На ума си**, про себя: Зато царятъ рѣче на ума си. *Х. I*, 83. 2) мысль, намѣреніе: Най сѣтнѣ принудиха мя да пристана на тѣхнѣятъ умъ. *Х. I*, 50. Моитѣ сестри поискаха да ся ожениятъ втори пътъ; азъ ся мачихъ съ сѣки начинъ да ги отбѣя отъ този лудѣятъ умъ. *ib.* 76. Нъ не бѣше Лудчу на бащинъ си умъ. *Зк.* 11. Бащата са страхуваше, че като остане безъ бащино наглѣдваніе, да не би пакъ да промѣни умътъ си и да си подвѣе упашката на нѣкадѣ. *Зк.* 14. И ми еще и ми пиите И си на умъ имайте, Дѣ ща дойде младъ Александрія, Никой да ни е потставалъ Коня да му пофати. *Д. S.* 4, 1—5. Е, комшии! какво ще рѣчете, на единъ умъ ли сте синца, готови ли сте? *Зк.* 25.

Умѣдрѣ са *ил. св.* и умудренъ: Сърдцето на човѣка, който е умѣдренъ и отъ тегло и отъ трудъ. *Тб.* 79.

Умжчнѣ *ил. св.* **Умжчнѣвамъ** *ил. дл.* затрудню,—няю: Тая не-нуждна мокрота, която умжчнѣва дышаніето махва ся като ся искашле чловѣкъ. *Л. Д.* 1873 р. 78.

Унадѣждѣ *ил. св.* обнадежу: Нищо вече не можешъ да го унадежди, нищо не можеше да го весели. *Зк.* 194.

Унапрѣдявамъ *ил. дл.* развиваю: Всяко присилваніе не само не унапрѣдява дѣтцата, нъ и още повече ги затжнява. *Л. Д.* 69 р. 188.

Унгоройка *с. ж.* Венгерка: Въ Гюргево сѣществувать множество циганки, унгоройки, нѣмцойки и пр., които не пискватъ отъ